

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 2

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Comment. in Curtium. lib. 4. c. 1. n. 32. 33. 35. 37. 39. & c. 2. n. 1. 2. 3.

me forsitan legeris: *Castrisque positis victores ad populandos agros, velut cunctis hostium in medio positis agebantur, an vagabantur.* Raderus. Cuius integram notam malui adscribere cum tædio; quam committere, ut in hac editione quisquam quicquam desideret, eorum quæ hæcenus ad Curtium qualitercunque notata sunt; in quibus tamen aliquod operæ pretium aut sit, aut videri queat. Ego enim occiso loco sine melioribus libris salutem minime sperandam arbitror. & quanquam esset comminisci quædam minus flagitiosa, quam illa aliorum, malui tamen relinquere Curtio notum malum, eoque leuius, quam audaci medicina prouocare malignitatem morbi, & nondum perfanatis antiquis vulneribus, infligere recentia: nisi quod non dissimulo videri legendum: *velut in metu positus.* ea enim causa negligentia, credere nihil ausuros hostes aduerso prælio percussos. Porro similem ex Iustino locum adnotare non pigeat. sic enim ille 24. 7. 4. de Gallis: *Gallorum vulgus ex longa inopia, ubi primum vino, ceterisque commotibus referta rura inuenit, non minus abundantia quam victoria lætationem, per agros se sparserat; desertisque signis ad occupanda omnia pro victoribus vagabantur.*

4, 1, 32. ANIMOS TERRITOS) Vide quæ notauit Gruterus discursu 14. ad Tacit. Hist. 5, 16, 4. *Supereffe qui fugam animis qui vulnera tergo ferant.*

VICTORIÆ FIDVCLA INCAPTOS) Res prosperæ plerunque & tantum non semper negligentiam pariunt. Differendi locus dabitur ad illa Taciti H. 3, 69, 6. *Vicellianus miles custodia socordi clausos circumdedit.*

4, 1, 33. NIHIL MAGIS EI) Id morum atque naturæ proditoribus esse, multis exemplis ostendit Camerar. subcisus. 1, 7.

4, 1, 35. LYDIÆ) Arrian. 1, 8, 27. *Phrygia.* Potest vtramque obtinuisse. FORTVNA PARTIVM) Sic Epit. Liu. 87. *Eadem vbiq; fortuna partium.* & Epit. Liu. 104, 8. *Præterea à legatis eiusdem (Cæsaris) eadem fortuna res gestas continet.* Iustin. 22, 7, 3. *Domus forisq; eadem fortuna Carthaginiensium.* Flor. 4, 2, 29. *omnia felicitatem Cæsaris sequebantur.*

4, 1, 37. EAS QUOQVE) Sic olim conici legendum, pro *is quoque:* & cum videam fauere libros, recepi.

4, 1, 39. AGIS) Vide Arrian. 2, 3, 10. Diodor. 17, 48.

4, 2, 1. & seqq.) P. Bertius in libello de aggeribus, hanc Tyri obsidionem comparat cum Rupellana, quam patrauit Galliarum Rex Ludouicus XIII. anno 1627. Videtur autem hæc obsidio Tyri prædicta fuisse ab Isaia cap. 23. nam *Cethim*, vnde ex-cidium vrbi minatur propheta, Macedoniam interpretantur.

4, 2, 2. SOCIETATEM QVAM IMPERIVM) Ut suis legibus viueret, focia & amica regi esset; ceterum in omnibus suo arbitrio tanquam libera, nec vllius imperio obnoxia ciuitas ageret. Sicut paulo ante Pisidæ Selgenses *ἄξις Ἀλιξανθοῦ πρὸς Βουστάνοις ἐγγυχὲ τῶ πρὸς τῶν μακρῶν ἐπὶ τοῦ Φιλίου.* imperata se ut amicos (non vt subditos) facere velle significarunt. Strabo lib. 12.

DONVM AFFEREBANT) In quibusdam edd. *domum aff.* quod idem vitium obseruauit in his Frontini 2, 11, 5. *aurum*, quod parantes eius redempturi captiuam domum Scipionis attulerant: vbi nescio quis, *domum*, probe.

4, 2, 3. HERCVLI) Dubitatur tamen quisnam hic Hercules fuerit. nam plures numerabant (Cicero de Natura Deor. 3, 16. & Arnob. lib. 4.) Petrus Faber facit Ægyptium Herculem. vide ipsum fuse Semestr. 3, 4. Loccenius. Vide & dies Geniales Alexand. 2, 14. Plinius 11, 17. eam disputationem superuacuum esse credit, & parum religiosam. de templo Herculis apud Tyrios, ita scribit Theodoretus serm. 8. qui est de martyribus: *Multa Tyri, ciuitatisque aliæ ingentia templa Herculi excitauerunt.*

GENVS DVCRE) Ab Hercule, non tamen Tyrio, nisi hic idem cum Argiuo fuerit. Ceterum de stirpe Alexandri prolixè disputantem vide Reineccium in præfat. regni Macedonici. Cuius excerpta dedimus in comment. horum prolegomenis cap. 5. Dexippi fragmentum, editum inter Eusebiana Scaligeri, nihil habet magno promissoris hiatu dignum. Sed ob hanc stirpem reges Macedonum, pro diademate, & corona, & purpura regia, pelle capitis leonini se ipsos coronant, & id coronam & ornatum arbitrantur: & argumento est nummus Macedonis Alexandri tali imagine insignitus. ut scribit Constant. Porphyrog. lib. 2. de Themat.

4, 2, 4. *EXTRA VRBEM)* Quod libertati suæ periculosum arbitrantur, si Regem armatum intra muros acciperent: forsitan & Darii adspicere id declinare maluerunt, ne pendente adhuc bello, si ab eo stetit victoria, indignationem eius incurrerent. qua mente apud Plutarch. Demetrio cap. 39. Athenienses Demetrium orauerunt, ut vrbe abstineret, quod scinisset populus, ne quis ex regibus vrbe acciperetur. Mediam itaque gerere se maluit, quæ res plurimis male cessisse multoties adnotatum est. Gruteri discursuum in Tacitum cap. 40. vide.

IN EAM SEDEM) Ita retinui, sic enim & supra 3, 5, 10. in Ciliciam fore. Vide Indicem, in.

4, 2, 5. *FIDVCIÀ LOCI)* Thucyd. 3, 14, 18. Melios, cum essent insulari, qui adfæ audientes esse nolent, & militia societatem abnuerent, subigere volebant. Flor. 2, 3, 4. de Liguribus: Tuti locis & fuga, durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quam bella faciebat. Vellei. 2, 95, 2. de Rhetis & Vindelicis: gentes locis tutissimas, aditu difficilissimas perdomuerunt. Tales ergo, dum in situ locorum ad arcendam vim hostilem, satis sibi putant esse præsidii, libertatem suam ferociter tutari solent: ut contra, quibus ea munimenta non sunt, obedienter imperata facere consueverunt. Inde factum, ut quorum rebellio metueretur, ex superioribus locis in æqua degredi cogerentur, quomodo Augustus perdomita Hispania, fiduciam montium timens, in quos se recipiebant Astures, castra sua, sed quæ in plano erant, habitare & incolere iussit. Flor. 4, 12, 59. quomodo pater eius Caesar montis Herminij incolas in planitiem demigrare iusserat, ne videlicet loco sua natura tuto ad prædas agendas abuterentur. Dio l. 37. & T. Didius Termisinos. Appian. in Hisp.

IN CONTINENTI VOS ESSE) Et hoc egregie ostendit, cum iacta ingenti mole operum in obsidione Tyri, ex insula continentem fecit. vnde & Quid. Metamorph. 15, 287.

*Fluëlibus ambita fuerant Anissa Pharusque,
Et Phanissa Tyros, quarum nunc insula nulla est.*

Lege quoque Pomponium Melam cap. 12. & Plinium 5, 19. Loccenius. Eo autem confidentius hoc minabatur Alexander, quod & prius iactam ibi molem à Nabuchodonosoro fuisse scire poterat, de qua re Hieron. in cap. 26. Ezechielis lege; & ipse antea iam simile opus perfecerat, quando Clazomenas, Parthenien & Hippos, cum insula essent, per duo stadia continenti adnexuit. Plin. 5, 29. Et ille feliciter perfecit, quod alii non potuerunt in Ithmo. de quo etiam quid accidisse Venetis dicatur, reperies in Ceuerii Viaie de la Tierra Santa cap. V. nec non Cyzicum, apud eundem Plin. 5, 32. Pharum, Tyrum, & Clazomenas, cum insula essent, continenti adnexas fuisse refert Strabo lib. 1. Pharum insulam, cum abesset Alexandria quatuor millibus passuum, iacta mole vrbi coniunxit vltima Cleopatra, ut eò pedestri itinere perueniri posset. Epitome temporum, quæ cum Eusebio edita est à Scaligero. & Marcellin. 22, 41. quod Plinium latuisse videtur, qui ex veterum inepta opinione maiorem Ægypti partem à Nilo natam putans, eo quoque operante Pharon continenti adiunctam censuit. Hist. Nat. 2, 85. Ceterum & hanc;

hanc, & de Cleopatra opinionem, ex Cæsaris testimonio sine Commentar. III. de B. Ci-
uili. refutat Scaliger ad Euseb. num. MDCCXXXIII. Alexandri molem, aliasque similes
respexit Florus 2, 2, 2. cum sic scriberet: *Vi quatenus nec mole iungi (Italia Sicilia) nec
pontibus posset, armis belloque iungenda, & ad continentem suam renouanda videretur.*

AVT OPPUGNATIONEM) Quod quidem futurum non putabant
Tyrri, nec enim credere poterant, Alexandrum post clarissimam victoriam, cum ho-
stem persequi opportunum esset, omiſſa occasione rerum amplissimarum, ad vnius
urbis obsidionem hæsurum esse. Quem errorem in Bardane, haud dissimilis ingenii Re-
ge, grauius notat Tacitus 11, 8, 4. *neque cunctatur quin proximas præfecturas corripas, solis
Seleucensibus dominationem eius abnuentibus, in quos ut patris sui quoque defectores, ira ma-
gis quam ex usu presenti accensus, implicatur obsidione urbis valida, & munimentis obiecti
annis, muroque & comæatibus firmate. Interim Gotarzes Dabarium Hyrcanorumque
opibus auctus, bellum renouat.* Porro pertinet ad oppugnationem hanc præsidium illud
Willerm. Tyrensis Hist. Hierosol. 11, 30. quod ad expugnandam eam urbem, olim dici-
tur fundasse Alex. & de suo nomine Alexandrium vocasse. *Est autem locus fontibus irri-
guus, vix quinque milliariibus à Tyro distans, in litore maris constitutus. Hunc locum ho-
die appellatione corrupta populares appellant Scandalium. Arabice enim Alexand. Scandar
dicunt, & Alexandrium, Scandarium: vulgares vero R in L conuersa, dicunt Scanda-
lium.*

4, 2, 7. *FRETVM AFRICO OBIECTVM*) Angustiae freti quatuor
stadiorum erant, Tyro ab oriente. Africus ventus ab occidente habet, & recta ma-
re in angustias propellebat, & fluctus decumanos ciebat. Africus porro Græcis Αἰψ
dictus, & Vulturno orientali erat obiectus. Vulturnus ab oriente hiberno spirabat
intet Eurum & Notum, Græcis Εὐρότος. Africus ergo ab occidente hiberno ortus
Vulturnum oppugnabat, vti Virgil. in tempestatis descriptione, cum luctantes in-
ter se ventos committit, Africum contra Eurum & Notum collocat. *Æneid. 1, 88.*

*Incubere mari, totumque ex sedibus imis
Vna Eurisque Notisque ruunt, creberque procellis
Africus, & vastos voluunt ad littora fluctus.*

[Hunc vltimum versum in animo habuisse videtur Curtius cum ista scriberet.] De ven-
tis hisce plenius cognosce apud Gellium, & Vitruuium, & Vegetium, item Senec. Na-
tur. quæst. 5, 16. Porro angustias fuisse ab oriente postea continenti commissas,
facile ex Guilhelmo seu Willermo Tyrio discas, qui Hist. Hierosol. 13, 5. *Ab oriente
vero, inquit, vnde est per terras accessus, muro clausa triplici cum turribus mira altitudi-
nis, densis admodum, & se prope contingentibus. Præterea vallium late patens, per quod
facile eius ciues possent mare introducere in aliterutrum. Addit Guilhelmus, mare vicinum
urbi, periculosum ignaris fuisse, propter latentes passim scopulos. Nam & urbs ru-
pi & scopulo maximo imposita est. Sic ergo, inquit, quasi insula est præfata ciuitas,
procellisum circa se habens mare, latentibus scopulis & nimia inæquitate periculosum, ita ut
peregrinis & ignaris locorum ad urbem nauiganibus, periculosum sit accedere: & nisi du-
cen habeant, qui adiacentis maris habet notitiam, non nisi cum naufragio urbi possint ap-
propinquare. Raderus.*

4, 2, 8. *PER NEXVS OPERVM*) Qui huiclectioni anteponunt,
vel etiam componunt aliam, per enixus operum, potius delectantur inueniendis quibus
paginas impleant, quam conseruata puritate textus. Ad minimum aduertere debue-
rant, enixus, vt maxime ita legendum esset, aquæ non tribui, sed operibus: enixus ope-
rum; quomodo si Curtium scripsisse putant, haud leuem iniuriam faciunt maioris
elegantiæ iudicique historico. *Nexus autem operum, quid sint, præter quod candi-
dissime*

diffime dictum sponte patet, ipse subinde explicat: mox 4, 2, 21. *nondum commissum opus.* & 4, 3, 6. clarissime: *crebrisque fluctibus compages operis verberata se laxauere; saxaque interfluens (an interluens) unda medium opus rupit.* mox num. 9. *velut quodam nexu coniuens opus iunxerant.* Paulo ante hæc verba legerim: *Africus v. p. q. congesta pulli in-lisi maris obruit.* Certe maris, non mari habebat etiam Pal. I.

(*SVMMI OPERIS FASTIGIO*) Insuper iteratio operum, & mox operis. Vide ne omitendum posterius, legendumque *summo fastigio.* Acidalius. Nihil tamen temere mutandum in his talibus, nisi certior adsit ratio. Sæpe enim vel incuria, vel etiam voluntate scriptorum, minima intercapedine vox iteratur.

4, 2, 9. (*PRÆALTVM MARE*) Idem dicit Plinius 5, 19. *Præalto, inquit, mari septingentis passibus dimisa.* Sed quam erat altum? Curtius ὀπίπεδον ἀπέγειον dixit præaltum. Arrianus 2, 4, 3. non nisi tres vlnas, & quidem qua profundissimum est, altum affirmat, vt Vulcanius interpretatur. Verba Arriani sunt: *τὸ ἕξ πρὸς αὐτῆ τῆ πῶλ. ἵνα τὸ βάθος τῶν τῶ διαπλάσε, τῶν μέγιστον ὄργων τὸ βάθος. Ὡς ἴσιν ἄρτιον ἀφίγει, quia quidem profundissimus tractus est, tres summum vlnas altum est.* Profecto exigua altitudo, in qua superanda, non fuisset septem mensibus Alexandro laborandum. Nec tamen Vulcanium ausim vocare in vitium, quod τὸ ὄργων male verterit. Fauet illi Phauorinus, qui ὄργων ita exponit: *ὄργων τὸ ἐξ ἡπλωμένων μέτρων τῶν χειρῶν, ἢ τῶν ἐκ τῶν τῶν χειρῶν, σὺν τῶν πλάσε 5 ἡδ. π. π. τὸ ὄργων καὶ αὐτῶν τῶν γὰρ, ὃ ἐστὶν πῶς χειρῶν.* *Orgia est mensura passuum manuum, sive distensio manuum vna cum latitudine pectoris, à verbo ὄργων, quod est extendere membra, seu manus.* Hoc, vt vides, nihil est aliud, quam vlna. Vlnam autem cubita quatuor continent, cubitum sesquipedem. *Præaltum mare, cum non sit altius octodecim pedibus! nondum habes altum mare.* Nec Hesychius à Phauorino abit, qui ὄργων ἐκ τῶν ἀμφοτέρων χειρῶν distensionem ambarium manuum vocat. *Eustathius τριήκοντα μέτρων τριῶν cubitorum mensuram, quæ dimidio pede breuiore est vlna.* Idem tamen ἢ ἐκ τῶν ἀμφοτέρων ἐκ τῶν ἀμφοτέρων χειρῶν, ambarium manuum in latum extensio. Herodotus sex pedum facit ὄργων: ita octodecim erit pedum altitudo maris. Nihil hætenus nimis. Plinius 5, 4. ex Theophrasto orgyiam decempeda metitur. Ita ferent tres orgyia, triginta pedes, tolerabili altitudine maris. *Maxima (cedrus, verba sunt Plinii 16, 40.) ex in Cypro traditur ad vndecimem Demetrii successa, centum triginta pedum longitudinis, crassitudinis vero ad trium hominum complexum.* Accipiamus ergo hic, mare altum fuisse triginta pedes, vt Curtius speciem veri obtineat, qui præaltum mare ait fuisse ad muros. Nam Plinius semper orgyiam interpretatur decempedam, nisi vitium in Plinio est, vt doctissimus Heruvartus censet. Raderus. *Ὁργὴν quid sit vide apud Salmasium in Solin, 1234. E. 2.*

(*PRÆCEPS IN SALVM MVROS*) Idem narrat Guilelmus Tyrrius 13, 5. *Et muri recto limite descendebant in altum mare, vt nullus esset per terram aditus ad ciuitatem mari ambitam.* Murus aggeri obiectus erat altus pedes centum & quinquaginta, vt Arrianus 2, 4, 18. est dimensus; crassus vt Diodorus 17, 43. [cui tamen alius paulo sensus] cubita quinque, id est septem pedes & semis, quem mox duplicauerunt, & medium spacium aggere & lapidibus impleuerunt. Raderus. Sic & Xenophon lib. 1. ἀναβ. Cilicæ portus tribuit τὰ τείχη ἐκ τῶν πλάσε καὶ ἀφίγει, murus ad mare pertinentes.

4, 2, 10. (*PARVA DICTV RES*) Alii cum negatione; *haud parua,* quam, cum bene omnia considero, puto ab alio intrusam. quamquam enim pro illa quædam etiam dici possint, tamen hoc me mouet, quod ita solent historici adnotare, quando aliqua res non maximi momenti, causam præbet magnis eventibus. Et sane *parua dictu res erat,* Carthagenensium legati, qui non aliam ob causam, quam celeberrimam.

lebrando annuo sacro missi erant, vt ob eorum pollicitis, tam grauem obsidionem sustinendam esse arbitrentur Tyrii. Quid enim aut ad praefens opis in illiserat; & quod à Carthaginensibus ob consanguinitatis memoriam sperabatur, nonne à quibusuis Tyriorum legatis peti poterat? His rationibus cum accederent etiam eodd. nonnulli, inter quos est & ille Danielis, haud postremæ auctoritatis, expungendum omnino non haud, vt insititium credidi. Sic apud Liniuum 27, 17, 7. *Fabium Tarentum obsidentem leue dictu momentam ad rem ingentem potiundam adiuuit.* & 30, 34, 2. *dictu parua sed magni eadem in re gerenda momenti res.* Liem 27, 11, 1. *adeo ex paruis sepe magnarum momenta rerum pendunt.* & 25, 18, 3. *refruius his animos, & illis minuit audaciam, parua vna res &c.* Adde Thucyd. 2, 3, 6.

ANNIVERSARIUM SACRUM) Ad Astartes siue Vranix sacra, quæ Dido Phoenissa secum Tyro Byrsam auerit, aut ad Tyriorum similitudinem Carthagine à se condita sancuerit atque dedicarit; locum hunc eximium referendum censeo. Quamquam si de sacris Herculis (de quibus huius capituli initio à nobis actum est) Curtii verba malit aliquis accipere, non repugnabo. Faber semestr. 3, 2. cuius posteriorem sententiam amplector.

PARENTVM LOCO CVLTI) Ipsique contra seruantes mutuum affectum, nam imperante Cambyse Tyrii expeditionem in Carthaginenses detrectauerunt, dicentes esse liberos suos. Herodot. 3, 19. quomodo apud Polyb. in excerptis Valefii p. 49. Timæus apud Locros in Græcia vidisse tabulam refert, cuius principium fuerit: *vt parentes erga liberos decet.* *Ὡς γὰρ οἱ πατρὸς τέκνα.* relatione facta ad Locros qui in Italia sunt. Sic Ilienses à Romanis culti apud Liu. 38, 39, 8. *Iliensibus Rhætiom & Gerzibum addiderunt, non tam ob recentia vlla merita, quam originum memoria.* Postea quoque ii à Claudio publico minere soluti. Tacit. 12, 58, 3. Hinc inter Leges Platonicas lib. VI. pag. 754. A. *ἵσταν τῆ πάλαι ἢ οἰκίαν μέγαλον, ὅτις πατέρα καὶ μητέρα ἢ ἐνὶ οἴκῳ πάλαι τὸν κληρονομίαν ἔσται ἀντὶ τοῦ πάλαι.* Contra qui eam reuerentiam conditoribus suis non exhiberent, impietatis arguebantur. Consules Colonias milites pecuniantque negantes grauius reprehenderunt: *qua liberi parentibus deberent, ea illos Romanis debere, si vlla pietas, si memoria antiqua patria esset.* Liu. 27, 11, 10. & in eundem sensum Fufetius apud Dionys. 3, 9. *quem honorem parentibus liberi, eundem & coloni debent suis conditoribus.* Ita nuper, si vetera illa spectes, Bonifaciani à Rege Alfonso obsessi, Genuenses sic alloquuti sunt: *Vt eam vobis debemus fidem, quam parentibus liberi: ita opem quam iure natura liberis parentes debent, à vobis impetrari æquum est.* Bracellus lib. 2. de bello Hispano Alfonsi cum Genuatibus. Vnde Corinthii Corcyreis implacabiliter irascebantur apud Thucyd. 1, 9, 8. quod cum eorum conditores essent, solitos tamen honores non exhiberent. Ceterum de coloniis earumque deductione & iure præclara multa collegit Carolus Sigonius de antiquo iure Italiae 2, 2. &c. vnde sua pleraque descripsit Ioannes Rosinus antiqu. Rom. 10, 22. Adde Tolos. de Rep. 6, 7, 3. Facium in Polit. Liuianae arte VII. & Valefii notam ad excerptum Polybianum.

4, 2, 12. *OPIFICES*) Quorum gloria antiquitas præcelluisse Tyrunt, vel constructio templi Hierosol. abunde probet. Vide Reg. 3, 5. Sic & coloni eorum Carthaginenses à Romanis obsessi, cum arma tradidissent, pauculos intra dies noua fabricauerunt. Flor. 2, 15, 10. & in primis Appianus in Libycis.

4, 2, 13. *SED CVM*) Recenset omnia, quæ excidium vrbs præcesserint. & sane si aduertimus animum, verum esse deprehendimus illud Herodoti 6, 27. *Quoties ingentes sunt euentura calamitates vel ciuitati vel nationi, solent signis prænunciari.* Inter quæ à Curtio omisum, quod Alexander per quietem viderit Satyrum alluden-

tem sibi, & post multas ambages in manus venientem. vnde Aristander respondit, post aliquantulum laborem, Tyrum in potestatem Alexandri futuram. id enim velle id insomnium, quo repræsentatum erat, $\sigma\upsilon\tau\upsilon\zeta$, quod nomen si diuidas, exit $\sigma\upsilon$ $T\upsilon\zeta$, tua Tyrus. Meminerunt eius Plutarchus in Alex. cap. 41. Artemidorus 4. 26. Zonaras. Cedrenus. Qui duo postremi germanum huic somnio imaginatum esse scribunt Imperatorem Constantem, ante pugnam cum Mabia Saraceno: visus enim sibi fuerat venisse Thessalonicam. $\Theta\iota\sigma\alpha\lambda\lambda\omicron\nu\iota\kappa\lambda\omega$ coniector diuidens exponebat: $\eta\iota\epsilon$ $\alpha\delta\delta\upsilon$ $\nu\iota\kappa\lambda\omega$, alteri cede victoriam.

4, 2, 14. *EXTRINSECVS*) Q. Seruius, cum equitum scuta extrinsecus, equorumq; pectora cruenta subito prodigio apparuissent, victoriam poruendi interpretatus est: quoniam illæ partes solentem hostili cruore ressergi. Frontin. 1, 12, 4.

4, 2, 15. *CLASSEM*) Glareanus docet hoc contraria scribi à Curtio & Diodoro. ego secus autumo, fallique aio Glareanum, quando scribit Diodorum statim initio oppugnationis affirmare, Tyrios quamquam classem LXXX. tuiremum haberent, tamen in urbem compulsos ab Alexandri classe, quæ & operarios in aggere tutos reddiderit à Tyriorum eruptione, Curtium vero negare, initio oppugnationis Alexandro vllam fuisse in promptu classem. Sed nego ego à Diodoro traditam initio oppugnationis Alexandrum habuisse classem. nihil enim ibi de classe Diodorus, sed tantum de aggere iacto, & iam absoluto meminit, ac tum demum Tyrios fenæs, & pueros, cum imbelli mulierum turba, Carthaginem deuchere conatos, & vero partem deuenisse: alteram demum partem à classe Alexandri interim comparata, deprehensam, & retro in urbem repulsam. Raderus.

CONTRA IVS GENTIVM OCCISVS) De huiusmodi iuris humani temeratoribus eorumque poena late Paschal. in Legato cap. 26. Alb. Gentil. de legation. 2, 14. & Henricus Salmuth. in Notis ad Pancirolli res deperditas, vbi de legatis agitur. Ceterum (verba sunt hæc Raderi) nihil est, quod moueare Glareani suspitione, arbitrantis hanc de legatis occisis historiam esse falsam, quod Diodorus & Iustinus illam præterierint: quasi Iustinus & Diodorus non alia multa transfuserint silentio, quæ Arrianus & Curtius narrant. Quid si hæc, & alia habuere Callisthenes, Duris, Prolemæus, Aristobulus, & innumeri alii nobis inuisi, Curtio olim forte lecti? Multa Ælianus, Polyænus, Plinius adferunt aliis præterita. Raderus.

4, 2, 16. *LACIENDA MOLES*) Id quantæ molitionis res fuerit, disci potest ex conatu Nabuchodonosoris, qui primum aggerem iecit, cum urbem XIII. annis arctissima obsidione terra marique premeret. Id quod sanctissimus & verissimus vates Ezechiel 29, 18. narrat, cum exponit militum laborem, ex quo affirmat, omnibus defluxisse capillitium, & caluitio deformatos, depilatosque humeros onera portantium. Sic enim ille: *Fili hominis, Nabuchodonosor rex Babylonis, seruire fecit exercitum suum seruitute magna aduersus Tyrum: omne caput decalatum, & omnis humerus depilatus est.* Raderus.

4, 2, 17. *HAVD QVAQVAM RVDIS*) Cuius artis experimenta passim dedit: vt in locis parallelis hic adnotamus.

HERCVLIS) Vnde ita coniectores sunt interpretati, cessuram Alexandro urbem, sed post arumnosam obsidionem, quod & Hercules omnia opera laboriosa fuissent. Plutarch. Alex. cap. 41.

4, 2, 18. *DVCIBVS*) Id crebro factum obseruauit, quoties nimirum Imperatores, postquam ipsi milites allocuti erant, sensissent esse adhuc aliquid in animis eorum aut timoris, aut erroris, aut denique contumaciæ.

ORSVS EST) Alexander ipse non tantum $\eta\phi\theta\epsilon\zeta$ operis fuit, sed & teste

teste Polyæno 4, 3, 3. *primus corbem terra impletum aruit*, cuius exemplum militibus postea magnum incentium ad laboris alacritatem fuit. Loecenius. Sic apud Tacit. 1, 62, 2. *primum extruendo tumulo cespitem Caesar posuit*. Iulianus templum Constanti-
nopolis, & Murates aliud Hadrianopoli struentes, iidem prima fundamenta iocruant. Vide Leunclau. Pandect. Hist. Turc. cap. 98.

RATIBVS) Verius meo animo quam *eratibus*, tamen si & hæc possent ha-
bere locum in obsidionibus. infra tamen 5, 3, 7. dixit *eratibus ac pluteis*. sed hic mate
cogita. Poterat & *eratibus* esse locus ad muniendum vel turres vel aggeres, struendis
vel firmandis. Sed retineo *rates*, quibus opus. Raderus.

4, 2, 19. **IN ALTITUDINEM MONTIS**) Hoc retinui, quia
valde augebat rem, quod hic egit Curtius. respondet enim ei, quod dixit supra 4, 2, 9.
& mox hæc ipsa periodo: *præcæsum mare non ad hunc sensum editiones alia, in aliud.*
modicam.

4, 2, 22. **IN EXPEDITO ESSET**) Promptum & expeditum erat
Tyriis fugere, si Macedones ingruerent; accedere ad operas, si defensores abessent,
quæ res operas conuertebat ad femet tuendos. Raderus.

4, 2, 23. **REX MUNIENTIBVS**) Gronouius in litteris ad Berneg-
gerum. Ms. alter *ex munientibus*. alter, *ex eminentibus*. Scribendum, *igitur rex munienti-*
bvs. Quam emendationem, vt nec dubiam, recepimus.

EXTRA TELI ICTUM) Sic vere Lipsius poliore. 5, 9. cuius scri-
pturam confirmat Acidalius, cuius verba subdinus: Nescio an temere discrimi-
nanda in genere isto locutionis, *ictus* & *iactus teli*. Differre merito videantur: ac ve-
reor, ne sæpe loco alterius alterum legamus. Etenim vis eorum diuersa non nihil, si
penitus introspiciamus. Extra teli iactus est, quo perungere iacta tela nequeunt.
extra ictum, quo perueniunt, sed sine noxa, prohibito illapsu aut tactu. Quod si admit-
titur, hic nempe legendum potius *ictum*. Neque enim aberant hi tam procul, vt iaci in
eos tela non possent: ictui saltem eorum obnoxii non erant. coris velisque obtentis.
Quæ eadem ratio infra 5, 3, 7. *Casæque materies eratibus & pluteis faciendis, vt qui tur-*
res admoerent, extra teli iactus essent. Contra mox 4, 3, 8. *Latitudinem quoque aggeri*
adiectis, vt turres in medio excitata procul teli ictu abessent. Sic enim editio Modiana ex-
hibet, vbi vulgares hæud dubie melius *iactus*. Sensus enim ille: adiectam aggeri lati-
tudinem tantam, vt excitatæ in medio turres ab extremo aggeris abessent teli iactu, id
est, spatio tanto, quo iacta tela perungere non possent. hætenus Acidalius. Confer
Adagia Schotti & Erasmi.

CORIA VELAQVE) Vide Arrian. 4, 4, 6. & Lipsium Poliore. 5, 9.
vnde sua descripsit Raderus. Citat autem Lipsius & locum Diodori 17, 45. *Προς ἡ*
τάτοις βόρσας καὶ διπλάς διφθέρας πρὸς κορυμνίας καὶ πρὸς ἀπὸ τοῖς, εἰς ταύτας ἀπεδύχον-
τα πρὸς δὸν πῶν πρὸς βόλων πληγὰς. quem locum olim suspectum mihi reddidit inter-
pres, reddendo: *Ad hæc coria pelleque duplicatas, & fuce oblitæ, consunt.* His balli-
starum ictus excipiunt. Non enim reperiebam, quid iste fucus ad excipienda tela pro-
fuerit obfessis. Aduertebam igitur in textu vitium esse, & non *πρὸς κορυμνίας* scribi de-
bere, sed *πρὸς βόρσας*. idque & Berneggerus, focerunt mens, ratum habuit. Con-
firmabam enim correctionem meam loco Iosephi de bello Iud. 3, 7. vbi simili com-
mento vsus est aduersus ignita tela. quippe *Sulibus fixis per eos bosem coria recentia ex-*
tendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela ce-
tera dilaberentur, & ignis humore languerent. Quod addendum est locis à Lipsio co-
capite allatis. Eamque machinam *pluteum* appellant Verrius Flaccus & Isidorus:
Plutei, crates corio cruda inserta, quæ in opere faciendo hosti obijciuntur. Hinc itaque
V suspica-